

RPO Hälsöfrämjande
Maria Elgstrand
Ordförande

2022-02-24 1(4)

Kunskapsråd hälsa och rehabilitering

Årsrapport 2021 för RPO Hälsöfrämjande

Sammanfattande analys

RPO Hälsöfrämjande bestod under 2021 av följande (vissa endast del av året): Från Region Östergötland: Maria Elgstrand (ordförande), Anna Esmelöv (processtöd), Matti Leijon, Mats Lowén; från Region Jönköpings län: Annette Frisk, Sofia Dahlin, Catarina Sahlman, Jesper Ekberg; från Region Kalmar län: Marie Tigerryd, Anna Soltorp. Under året har RPO Hälsöfrämjande träffats vid sju tillfällen, samtliga digitalt.

Covid-19-pandemin som pågått under 2020-21 har belyst hur skillnader i människors livsvillkor och sårbarhet påverkar risken för insjuknande i Covid-19. Dessa skillnader påverkar även konsekvenserna av de insatser som krävts för att minska smittspridningen. Konsekvenserna innefattar ekonomisk stress, social isolering, psykisk ohälsa och ogynnsamma levnadsvanor, det vill säga samma faktorer som är grunden för ojämlikhet i hälsa. Pandemin har ökat ojämlikheten i hälsa.

Nu finns en stor utmaning att hantera de framskjutna effekterna av pandemin i form av uppskjuten hälso- och sjukvård, uppskjutna hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande insatser samt effekterna av långtidscovid. Detta kommer att fortsätta följas under 2022.

Under 2021 har flera olika regionala arbetsgrupper startat inom RPO Hälsöfrämjande. RAG hälsan spelar roll har startats, RAG tobak genomför gemensamma utbildningar och metodutveckling, RAG fysisk aktivitet på recept gör en digital utbildning riktad till medarbetare och RAG rök- och alkoholfri inför operation har fortsatt sitt arbete kring att följa upp insatserna. Utöver det har RPO haft återkommande diskussioner om det nationella vårdprogrammet för levnadsvanor.

RPO är också remissinstans (liksom övriga RPO) för de sammanhållna och personcentrerade vårdförlopp samt vårdprogram som kommer från nationell nivå i kunskapsstyrningen.

Resultat av genomförda aktiviteter

Prioriterade aktiviteter för 2021 var:

- Implementera och utveckla riktade hälsosamtal i sjukvårdsregionen
- Gemensam uppföljning av vårdriktlinje för alkoholfrihet och tobaksfrihet innan och efter planerad kirurgi

- Spridning av framgångsrika exempel
- Utvecklad samverkan med kommuner och andra RPO inom Sydöstra sjukvårdsregionen

I RPOs möten samt på gemensamma möten med de andra RPO:na inom kunskapsrådet rehabilitering och hälsa identifieras en rad olika gemensamma utmaningar. Det handlar bland annat om den negativa hälsoutvecklingen till följd av Covid-19, ökad psykisk ohälsa, övervikt och fetma samt ökade hälsoskillnader mellan olika befolkningsgrupper och geografiska områden och dessa utmaningar kvarstår. Förändringar i samhället, såsom den ökade digitaliseringen, påverkar också hälsan i befolkningen. Inom hälso- och sjukvården kan olika e-hälsolösningar vara en del i en nära vård och leda till enklare kontakt mellan hälso- och sjukvård och befolkning/patient, men kan också leda till utanförskap för de personer som inte behärskar den nya tekniken.

Implementera och utveckla riktade hälsosamtal i sjukvårdsregionen

Beslut om införande av riktade hälsosamtal togs i Region Kalmar län under 2019 men har blivit uppskjutet på grund av Covid-19. Det förberedande arbetet har fortgått under 2021 och planerad start är 2022.

I Region Östergötland pågår en förstudie kring ett digitalt processtöd. Under såväl 2020 som 2021 genomfördes ca 1/3 av det antal hälsosamtal som genomfördes under 2019. I Region Östergötland pågår sedan 1/1 2022 ett breddinförande av hälsosamtal till 40- och 50-åringar. På grund av rådande pandemisituation så har arbetet gått lite långsammare än planerat.

I Region Jönköpings län är hälsosamtalen sedan tidigare breddinförda och där finns ett digitalt processtöd. Även i Region Jönköpings län har antalet hälsosamtal påverkats av pandemin under 2021 och ca 1/3 av det förväntade antalet har genomförts.

Samtliga tre län finns med i HFS temagrupp för riktade hälsosamtal och bidrar i det nationella arbetet kring hälsosamtal.

Gemensam uppföljning av vårdriktlinje för alkoholfrihet och tobaksfrihet innan och efter planerad kirurgi

Under 2019 utfördes ett gemensamt arbete med att ta fram en vårdriktlinje, informations- och kommunikationsmaterial i syfte att implementera arbetssättet ”Alkoholfri och rökfri före och efter operation”. Under 2020 implementerades arbetssättet och kompletterades med arbete kring utformning av remisser till opererande enheter. Uppföljning av arbetssättet inleddes under 2021 och kom i stor utsträckning att handla om att säkerställa uthämtningen av data. Arbetet kommer att fortgå under 2022. Arbetsgruppen för detta är en RAG under RPO Hälsöfrämjande.

Spridning av framgångsrika exempel

Vid varje RPO-möte finns en programpunkt för ”laget runt” där RPO-ledamöterna kan dela med sig av vad som är aktuellt i det egna länet och sprida goda exempel på utvecklingsarbete eller utmaningar.

Exempel på arbeten som delats under året är:

- [Områdesprofiler](#) som stöd för primärvårdens utökade områdesansvar inom Region Östergötland
- Folkhälsostrategi i Region Östergötland
- Satsning på hälsocentraler i samverkan med kommuner, Region Jönköpings län
- Handlingsplan mot våld i nära relation, Region Kalmar län

Utvecklad samverkan med kommuner och andra RPO inom Sydöstra sjukvårdsregionen

Detta utvecklingsområde kvarstår.

Medicinsk kvalitet och tillgänglighet

Ej aktuellt för RPO Hälsöfrämjande. Se beskrivet utvecklingsarbete under andra rubriker i årsrapporten.

Utvecklingstendenser

Dessa utvecklingstendenser ses i samhället och inom hälso- och sjukvården och påverkar arbetet inom RPO Hälsöfrämjande:

- Större fokus på hälsa, hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande arbete. Större förståelse för att förebyggande arbete är nödvändigt för att klara framtida utmaningar. Detta ställer krav på prioriteringar.
- Behov av förbättrad omvärldsbevakning för att tidigt upptäcka vad som kommer påverka folkhälsan.
- Fortsatt stora behov inom området psykisk (o)hälsa, övervikt och fetma och e-hälsa/digitalisering.
- Konstaterade ökade skillnader i hälsa pga både direkta och indirekta effekter av Covid-19
- Fortsatt utmaning kring den demografiska utvecklingen.
- Ökat samarbete med kommunerna och civilsamhället behövs.

Resultat av samverkan

Nationell nivå

RPO Hälsöfrämjande har under året återkommande stämt av sitt arbete mot pågående arbete i NPO Levnadsvanor och även det mer generella hälsöfrämjande arbetet i den nationella kunskapsstyrningen. Arbetet i NPO levnadsvanor och dess NAG har fokuserat på framtagande av nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor – prevention och behandling (med planerad fortsättning i form av vårdförlopp) samt

sammanhållen dokumentation av levnadsvanor i journal. Ett tydligt fokus för arbetet är att levnadsvanor ska vara en integrerad del i alla relevanta delar av hälso- och sjukvården och dess kunskapsstyrning. RPO har gjort medskick och inspel i NPO:s arbete t ex genom deltagande i dialogseminarium kring vårdprogrammet. Samverkan har också skett på nationell nivå mellan RPO Hälsofrämjande och HFS-nätverket.

Sjukvårdsregional nivå

Samverkan sker inom kunskapsråd hälsa och rehabilitering. Här diskuteras handlingsplaner och utvecklingstendenser. Kunskapsrådet främjar samverkan mellan de RPO som ingår. Här ser RPO Hälsofrämjande att det finns utvecklingspotential för mer samarbete mellan RPO och att hitta gemensamma tematiserade utvecklingsarbeten.

Regionnivå

Inom respektive RPO pågår mycket samverkan med andra delar av den egna organisationen inom området hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande. Just nu ligger en del extra fokus på nära vård och utveckling av primärvård.

Kommuner

Detta är ett fortsatt utvecklingsområde.

Patienter och närstående

RPO Hälsofrämjande har i dagsläget ingen företrädare för patienter eller befolkning på sina möten. Lämplig patient-/befolkningsföreträdare bör bjudas in till avgränsade arbeten som sker inom ramen för RPO Hälsofrämjande.